SVENSKT NÄRINGSLIV

Datainspektionen

Box 8114
104 20 Stockholm

Vår referens/dnr:
60/2018

Er referens/dnr:
271-2018

2018-04-19

Remissvar

Datainspektionens föreskrifter i anslutning till lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning

Svenskt Näringsliv anser att föreslagen föreskrift inte är tillräcklig för att företag ska kunna behandla personuppgifter på ett korrekt sätt från och med den 25 maj 2018 då de nya dataskyddsreglerna träder i kraft. Det är förvånande att de skrivningar som finns i den av riksdagen antagna propositionen 2017/18:105 avseende ökat utrymme för tillåten behandling vad gäller personuppgifter som rör lagöverträdelser inte omhändertas i föreskrifter från Datainspektionen. Det står nu klart att Sverige inte kommer ha ett dataskyddregelverk som rimmar med regeringens exportstrategi eller CSR-förväntningar på näringslivet.

Sammanfattning
-Svenskt Näringsliv efterlyser förskrifter som gör svensk export möjlig genom att tillåta nödvändiga personuppgiftsbehandlingarna mot sanktions- och spärrlistor.
-Svenskt Näringsliv understryker vikten av att svenska företag ges samma förutsättningar till personuppgiftsbehandling som ges i andra EU-medlemsstaters regelverk på området.
-Svenskt Näringsliv efterfrågar ett regelverk som överensstämmer med regeringens exportstrategi och förväntan på företag att leva upp till FN:s och OECD:s riktlinjer för hållbart företagande, Corporate Social Responsibility (CSR).

Sedan 1998 har personuppgiftslagen, PUL, reglerat personuppgiftsbehandling av uppgifter som rör lagöverträdelser. Huvudregeln har varit att behandlingen är förbjuden för andra än myndigheter. Det förbud som den svenska personuppgiftslagen utgått ifrån kan ses som en överimplementering av EU:s dataskyddsdirektiv från 1995. Enligt de nya dataskyddsreglerna ska behandling av dessa personuppgifter kunna ske under kontroll av myndighet (dataskyddsförordningen, artikel 10) samt enligt föreskrifter eller beslut i enskilda fall (dataskyddslagen, § 9).

Mot denna bakgrund ställer sig Svenskt Näringsliv frågande till datainspektionens resonemang i konsekvensutredning inför DIFS 2018:01 och 2018:02, s 1, vari framkommer att ”Artikel 10 i dataskyddsförordningen innehåller bestämmelser som i princip motsvarar det

förbud som idag gäller enligt personuppgiftslagen.” Det är enligt Svenskt Näringslivs uppfattning inte en korrekt tolkning.

I förarbetena till dataskyddslagen skriver regeringen att utrymmet för att tillåta sådan behandling genom föreskrifter och beslut i enskilda fall blir större än enligt personuppgiftslagen, eftersom den utgår ifrån att behandling är förbjuden (prop. 2017/18:105, s 100). Svenskt Näringsliv är därför kritisk till Datainspektionens formulerade mål att bevara status quo genom att ”se till” att behandling endast kan ske i den utsträckning som tidigare varit möjlig enligt föreskrifter enligt personuppgiftslagen (konsekvensutredningen, s 3).

Svenskt Näringsliv delar datainspektionens problembeskrivning (konsekvensutredningen, s 2) att tillstånd i enskilda fall är betungande för företagen som då måste ”lägga ner tid och resurser på att upprätta” och ansöka om tillstånd. Därtill kommer den osäkerhet som utgången av ett enskilt beslut innebär.

Problembeskrivningen tillsammans med de nya dataskyddsreglerna talar för att Datainspektionens nya föreskrifter borde omfatta mer behandling än tidigare föreskrifter enligt personuppgiftslagen. Svenskt Näringsliv vill särskilt peka på behovet av föreskrifter som rör personuppgiftsbehandling vid exportansökan och uppgifter som inkommer i visselblåsarsystem.

Screening av personuppgifter mot spärr och sanktionslistor

Screeningen är ett led vid exporttillståndansökan hos amerikanska myndigheter. Det kan gälla export till USA, men även till tredje land om amerikanska komponenter ingår i exportvaran. I Sverige har det hittills ansetts mycket svårt att få tillstånd av Datainspektionen för att kunna genomföra så kallad screening av personuppgifter mot utländska sanktions- och spärrlistor. En orsak är svensk praxis som uppkommit då personuppgiftslagen, PUL, som huvudregel förbjudit andra än myndigheter att behandla personuppgifter som rör lagöverträdelser (PUL, § 21). Eftersom ett eventuellt avslag på tillståndsansökan medför en hög risk för företag att sättas upp på spärrlistor har ansökningarna varit få.

För att svenska företag ska kunna delta i internationell handel behövs tydliga regler som tillåter screening i syfte att förhindra grov brottslighet som till exempel terrorism. EU-medlemsstaterna måste ha nationellt regelverk som möjliggör denna personuppgiftsbehandling. De formuleringar och förslag på lösning som finns i propositionen 1917/18:105, s 100–101, är därför mycket välkomnade av näringslivet. Regeringens uppfattning är att tillåten behandling av lagöverträdelser ska överstämma med vad som är tillåtet i andra EU- länder. Behandling av personuppgifter i samband med exporttillstånd till tredje land bör ”typiskt sett” vara möjlig (prop. 2017/18:105, s 101). Regeringen poängterar att det för tillsynsmyndigheten finns anledning att meddela föreskrifter i fråga om screening av personuppgifter mot de viktigare spärr- och sanktionslistorna (prop. 2017/18:105, s 100). Mot denna bakgrund är det förvånande att Datainspektionens konsekvensanalys inte berör denna problematik överhuvudtaget. Svenskt Näringsliv vill understryka vikten av att Datainspektionen antar föreskrifter som möjliggör de för exporttillstånd nödvändiga personuppgiftsbehandlingarna.

Behandling av uppgifter i visselblåsarsystem om missförhållanden

Föreskriften DIFS 2010:1 och nu föreslagen DIFS 2018:02 har samma formulering vad gäller företagens rätt att behandla visselblåsaruppgifter. Föreskriften begränsar rätten att behandla inkomna uppgifter till de som avser personer i nyckelpositioner eller ledande ställning inom det egna bolaget eller koncernen. Denna begränsning finns inte i den svenska visselblåsarlagen (2016:749) som skyddar uppgiftslämnaren oavsett vem uppgifterna handlar om.

I Frankrike har man inte begränsat företagens rätt till behandling till uppgifter om personer med högre ställning inom företaget. Alla som företräder företaget kan visselblåsas om felaktigheter. Även anställda utan speciellt angiven position. Här behövs en svensk reglering likt den franska (NOR: CNIL1721434Z).

Men tillämpningsområdet skulle behöva vidgas ytterligare, bortom det egna bolaget och koncernen. Det är känt att svenska företag kan hamna i situationer där deras samarbetspartner eller underleverantörer ertappas med allvarliga oegentligheter som korruption och mutor. Det förekommer att sådana uppgifter inkommer via de särskilt upprättade rapporteringskanalerna för visselblåsare. För företagens möjlighet att bedriva verksamhet på ett korrekt sätt och med bibehållet anseende är det mycket viktigt att även dessa uppgifter får behandlas, även om det rör personer i ett externt företag.

Svenskt Näringsliv vill erinra om att regeringen har anslutit sig till FN:s riktlinjer och OECD:s riktlinjer och standarder för CSR. I dessa riktlinjer ställs höga krav på företags konsekvensanalyser, due diligence, för att bland annat hindra korruption och möjliggöra visselblåsning. Detta innebär att företag förväntas kunna ha en sådan överblick och kunskap om sina samarbetspartners att man inte riskerar vara en del av eller sammankopplas med oegentligheter (Regeringens skrift Hållbart företagande, maj 2016). En snäv tillämpning av visselblåsarregler är därför inte förenlig med den förväntansbild som läggs på företag.

Svenskt Näringsliv anser att föreslagen föreskrift inte är tillräcklig för att företag ska kunna behandla personuppgifter på ett korrekt sätt från och med den 25 maj 2018.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Göran Norén

Carolina Brånby